

O'ZBEKISTON MUDOFAA ISLOHOTI VA PROFESSIONAL HARBIY TA'LIM TIZIMIGA BIR NAZAR

Rozimova Yorqinoy Yuldashevna

*t.f.n., dotsent, mayor, O'zbekiston Respublikasi
Qurolli Kuchlari Akademiyasi katta o'qituvchisi*

УЗБЕКИСТАН: ВЗГЛЯД НА РЕФОРМЫ В СФЕРЕ ОБОРОНЫ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ВОЕННОЙ ПОДГОТОВКИ

Розимова Еркиной Юлдашевна

*к.т.н., доцент, майор, старший преподаватель
Военной академии Республики Узбекистан*

A LOOK AT UZBEKISTAN'S DEFENCE REFORMS AND THE SYSTEM OF PROFESSIONAL MILITARY EDUCATION

Rozimova Yorkinoy Yuldashevna

*Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Senior
Instructor at the Academy of the Armed Forces of the Republic of
Uzbekistan*

Orcid0009-0003-1495-
9618,

Saidazam2002@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada pedagogika sohasidagi OTM talabalarining qobiliyatlari, ijodkorlik iste'dod darajasi, individning an'anaviylik yoki odat tusiga kirgan fikrlash sxemasidan uzoq bo'lgan, prinsipial yangi g'oyalarni yaratishga tayyorlikni xarakterlovchi, shuningdek, muammolarni o'zgacha tarzda bartaraf etish, iqtidorning mustaqil faktori sifatida qabul qilingan ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan materiallar yoritilgan.

Kalit so'zlar: kreativlik, qobiliyat, ijodkorlik, iste'dod, individ, an'anaviy, prinsip, iqtidor, mustaqil faktor, raqobatbardosh, konvergent, divergent.

Аннотация. В данной статье освещаются творческие способности студентов вузов в области педагогики, уровень творческой одаренности, характеризующие готовность индивида к созданию принципиально новых идей, далеких от традиционных или привычных схем мышления, а также направленных на развитие творческих способностей, воспринимаемых как самостоятельный фактор одаренности, преодоления проблем.

Ключевые слова: креативность, способности, креативность, талант, индивидуальность, традиционность, принцип, одаренность, независимый фактор, конкурентный, конвергентный, дивергентный.

Abstract. This article highlights the creative abilities of university students in the field of pedagogy, the level of creative giftedness, characterizing the individual's readiness to create fundamentally new ideas, far from traditional or habitual patterns of thinking, as well as aimed at developing creative abilities, perceived as an independent factor of giftedness, overcoming problems.

Keywords: creativity, abilities, creativity, talent, individuality, tradition, principle, giftedness, independent factor, competitive, convergent, divergent.

Jahon ta'lim muassasalarida bo'lajak pedagoglarning o'zini o'zi rivojlantirishi va kreativ qobiliyatini takomillashtirishning innovatsion modullari amaliyotga tadbiiq etilmoqda. 2030-yilgacha mo'ljallangan Yuneskonning Inchxon deklaratsiyasida "Ta'lim-taraqqiyotning asosiy harakatlanuvchi kuchi va barqaror rivojlanish maqsadlariga yetkazuvchi muhim faoliyat" deb e'tirof berilib malakali mutaxassislarining kasbiy kompetentligini oshirish kreativlik va nostandart tafakkur tarzi bilan bog'liq sifatlarini aniqlash, ta'lim tizimida shaxsning ijodkorlik sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan yirik loyihalarni amaliyotga tadbiiq etish borasida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Jahonda ta'lim va ilmiy tadqiqot muassasalarida, ta'limga kreativ yondashuv asosida bitiruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish, pedagog kadrlarning kreativ sifatlarini rivojlantirish, ta'lim jarayonini loyihalashtirishning zamonaviy metodik ta'minotini yaratish, talabalarda kreativ sifatlarini rivojlantirish, bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Bilim va tafakkur hech bir insonda o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi. Bu jonkuyar, fidoyi o'qituvchi va murabbiylarning ko'p yillik mehnati, izlanishlari samarasidir. Ta'lim berishning asosi bo'lgan bilimning darajasi haqida Yusuf Xos Hojib «Qutadg'u bilig» asarida shunday yozadi: «Odamzot nasli aslida yer yuzidagi barcha jonlilar orasida eng ulug'idir. Ammo bu ulug'lik bilim bilangina to'liqlik, mukammallik kasb etadi». Milliy armiyamiz saflarida ularning o'rni alohida e'tirof etiladi. Mehnati hamisha ham ko'zga tashlanavermaydigan bu insonlarning fidoyi xizmati tufayli mamlakatimizda Vatanni himoya qilishdek ulug' vazifani zimmasiga ishonch bilan ola biladigan, harbiy-siyosiy vaziyatni chuqur tahlil qilib, jang sharoitida o'zini yo'qotmay, murakkab vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qiladigan harbiy kadrlarni tayyorlashning o'ziga xos tizimi yaratildi.

Qurolli Kuchlarimizning mudofaa qudrati yildan-yilga ortib bormoqda.

Sovet Ittifoqi parchalanishi davrida O'zbekistonda yangi tashkil etilgan mustaqil davlatning milliy xavfsizligini himoya qilishga qaratilgan bir qancha muhim milliy xavfsizlik va

mudofaa siyosati qabul qilindi. 1992-yil may oyida Toshkent Sovet Ittifoqining yakuniy bosqichida muhim barqarorlashtiruvchi omil bo'lgan Kollektiv Xavfsizlik Shartnomasini (KXT) qabul qilgan postsovet davlatlari uchun uchrashuv joyi bo'lib xizmat qildi. KXTni imzolashda sobiq Sovet sotsialistik respublikalari yangi davr va milliy xavfsizlik talablariga moslashtirilgan yangi milliy xavfsizlik salohiyatini yaratishga kirishdilar. Sovet Ittifoqidan keyingi mustaqillikning birinchi quloqlari Sovet harbiy amaliyotining mavjud amaliyoti va siyosatiga asoslanish bilan belgilandi. Sekin-asta Sovet konvensiyalari va amaliyotlari mudofaa sohasidagi jiddiy islohotlar bilan o'tib ketdi.

Sovet Ittifoqi parchalanganidan keyin yigirma yil davomida o'zbek harbiy amaliyoti hali ham ko'p darajada sovet davridan meros bo'lib qolgan edi. 2010-yilda O'zbekiston hukumati milliy xavfsizlik bo'yicha yangi amaliyot va siyosat hamda yangicha fikrlash usullari muhimligini rasman belgilab berdi. O'zbekiston Qurolli Kuchlari akademiyasi yetakchi kasbiy harbiy ta'lim muassasasi deb topildi. Harbiy ta'lim muassasalari, jumladan, xizmat ko'rsatish kollejlari, kadrlar va qo'mondonlik kollejlari va strategik darajadagi harbiy bilim yurtlari funksiyalarini yagona, yetakchi professional harbiy muassasaga birlashtirish mas'uliyati yuklandi. Joriy islohotlar mamlakat mudofaasini qayta tashkil etishda ushbu tendensiyaning kuchaytirayotgan ko'rinadi.

Davom etayotgan globallashtirish va butun xalqaro munosabatlar tizimining o'zgarishi sharoitida dunyodagi harbiy-siyosiy vaziyat tobora ko'proq xalqaro va mintaqaviy xavfsizlikka tahdid va tahdidlar spektrining kengayishi bilan tavsiflanadi: geosiyosiy keskinlikning kuchayishi, nizolar va inqirozli vaziyatlarni hal qilishda kuchli yondashuvlarning ustunligi ortib bormoqda.

2018-yil 9-yanvarda O'zbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasi qabul qilinishi bilan oldinga katta qadam qo'yildi. Unda zamonaviy harbiy to'qnashuvlarning asosiy belgilari belgilab berilgan:

Siyosiy asoslash va hal qilinmagan nizoni hal qilish uchun harbiy kuch ishlatish zarurligi to'g'risida xalqaro jamoatchilik fikrini

shakllantirishga qaratilgan tayyorgarlik axborot va psixologik targ'ibot kompaniyalari.

Harbiy kuch bilan bir qatorda noharbiy choralarni qo'llash (siyosiy, iqtisodiy, axborot-psixologik va boshqalar). Yuqori aniqlikdagi qurollar, elektron urushlar, uchuvchisiz uchish apparatlari va robot tizimlari, tarmoq avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlaridan foydalanish; qarama-qarshi tomonning butun hududida nishonlarni aniq belgilash qobiliyati; yuqori harakatchanlik va o'z-o'zini ta'minlaydigan kuchlar guruhlarini ishga joylashtirish.

Maxsus operatsiyalar kuchlari, noqonuniy qurolli tuzilmalar, xususiy harbiy kompaniyalar va boshqa yollanma xodimlarning qo'poruvchilik va terrorizmga qarshi kurash usullaridan foydalangan holda ishtirok etishi; mahalliy aholining keng ishtiroki va yuqori zaifligi. Yo'q qilinishi keng ko'lamli favqulodda vaziyatlarni, shu jumladan transchegaraviy inqirozlarni keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan muhim davlat infratuzilmasini ishdan chiqarish (ishlashini buzish); va harbiy to'qnashuvning bir ko'rinishining boshqasiga tez o'tish ehtimoli yuqori.

Yangi mudofaa doktrinasi maqsadlarini amalga oshirish nuqtai nazaridan milliy xavfsizlik vazifalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarga ega kadrlar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. 2013-yil fevral oyida Mudofaa vazirligi AQShning Toshkentdagi elchixonasiga O'zbekiston Qurolli Kuchlari akademiyasiga baho berishni so'radi. O'shanda O'zbekiston hukumati O'zbekistonning professional harbiy ta'limini (PME) rivojlantirish uchun harbiy ta'lim sohasida ikki tomonlama hamkorlikni rivojlantirishdan ayniqsa manfaatdor edi. AQSh Mudofaa vazirining idorasi zamonaviy PME sohasida hamkorlik dasturini ishlab chiqishda yordam berishni taklif qildi. Taxminan bir vaqtning o'zida O'zbekiston Mudofaa vazirligi NATOdan ham shunday yordam so'ragan. O'zbeklarning bu so'rovlari oxir-oqibat Mudofaa ta'limini oshirish dasturi yoki DEEP deb nomlangan almashinuv dasturiga olib keldi. NATO Toshkentda "Tinchlik yo'lida hamkorlik" o'quv markazini tashkil qildi. AQSh hamkorlar bilan yaqindan maslahatlashgan holda O'zbekiston Qurolli Kuchlari akademiyasi uchun PME dasturini ishlab chiqdi. PME uchun mavzu terrorizmga qarshi kurash, fuqarolik favqulodda vaziyatlarni rejalashtirish, xodimlarni

tayyorlash va xalqaro standartlar bilan tanishish kabi amaliy mavzularga qaratilgan. AQShning DEEP dasturi talabga asoslangan rag'batlantirishga asoslangan bo'lib, professional harbiy ta'lim bo'yicha amerikalik va o'zbekistonlik ekspertlar o'rtasida maslahatlashuvlar va muhokamalarni o'z ichiga olgan. DEEP dasturidan so'ng, AQSh hukumati AQSh Mudofaa xavfsizligi bo'yicha hamkorlik agentligining Mudofaa vazirligi maslahatchisi dasturi orqali qo'shimcha yordam ko'rsatdi. Dastur O'zbekiston Qurolli Kuchlari Akademiyasida joylashgan doimiy PME mutaxassisini PME almashinuvining uzluksiz manbai sifatida taqdim etdi.

DEEP dasturining dastlabki bosqichlari yangi o'quv modellari va yangi o'quv materiallarini taqdim etishga qaratilgan. Statik modeldan dinamik o'qitish modeliga o'tishga katta e'tibor berildi. Statik model talabalar tomonidan o'zlashtirilgan kurs materialining bir yo'nalishli taqdimotiga tayanadi. Dinamik modelning farqi shundaki, u an'anaviy o'quv dasturlari mazmunini taqdim etishni o'z ichiga olgan bo'lsa-da, u o'qituvchi va o'quvchining o'zaro hamkorligi kontekstida materialni taqdim etadi va shu bilan analitik fikrlashni, tegishli tashabbusni va kattalar uchun innovatsion ta'lim texnologiyalarini, shu jumladan mashqlarga asoslangan ta'limni joriy qilishni rag'batlantiradi.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotining asosiy maqsadi har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirishdan iborat. Bu vazifani muvaffaqiyatli hal etish o'qituvchining malakasini oshirish masalasini pedagogikaning muhim nazariy va amaliy muammosiga aylantirdi. Chunki mustaqillik komil insonni shakllantirishni davlat siyosatining ustuvor masalasiga aylantirdi. Bu vazifani har tomonlama mukammal bo'lgan tajribali pedagog bajara oladi. Insonning shaxsiyatini, ma'naviy olamini o'zgartirish uchun o'qituvchi unga pedagogik va shaxsiy ta'sir ko'rsatishni mukammal o'rganishi kerak.

Kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlashda INTERNET, masofaviy ta'lim, kompyuter, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, ma'naviy va kasbiy qiziqishlarni qondirish imkoniyatlari kundan kunga oshib boradi. Bular orqali nafaqat fan-texnika va kasbiy yangiliklarni, balki qayta tayyorlash va malaka oshirish vaqtini, masofaviy o'qitish natijasida

ularga sarflangan kuch va mablag'ni tejash mumkin. Bozor munosabatlariga xos bo'lgan ijtimoiy taraqqiyotning rivojlanishi malakaviy tayyorgarlik davriyligiga keskin ta'sir qiladi va uning qisqarishiga olib keladi. munosabatlari shakllanadi. Shunday qilib, mavjud uzluksiz ta'lim tizimida kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash ularning moddiy va ma'naviy, kasbiy va shaxsiy ehtiyojlarini qondirish vositasi, ya'ni uzluksizligini ta'minlash vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

REFERENCES:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 9-oktabrdagi 809-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarining harbiy tayyorgarlik o'quv bo'linmalari to'g'risida"gi qarori. T.; 2017-y.

2. Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T., 2021. – 237 b

3. Shavkat Mirziyoev. We will build a free and prosperous, democratic country of Uzbekistan together. -Tashkent: "Uzbekistan".2016 15 –p.

4. Shavkat Mirziyoev. We will resolutely continue our path of national development and raise it to a new level.Tashkent: "Uzbekistan". 2017.17p.

5. Образование 2030: Инчхоне, Республика Корея, Всемирный форум по вопросам образования 2015 г.

6. Арипджанова А.Р. Развития креативного потенциала педагогов высших образовательных учреждений в условиях информатизации образования. дис.... док фил (PhD) педаг наук. 2017. 15 с

7. G. Zaripova.The value of information and new pedagogical technologies in the development of the younger generation in the information society system in the development of the civilization of Uzbekistan.<https://scholar.google.com>.

